

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE KOVAMETALLITUOTTEET

SISÄINEN NRO.: 203FI JULKAISTU: 31 TAMMIKUU 2014

I: AINEEN/TUOTTEEN JA YHTIÖN/YRITYKSEN TUNNISTUSTIEDOT

I.1: Tuotteen tunnistus

Aineen / tuotteen nimi	Sintratut kovametallituotteet sisältäen pääasiassa volframikarbidia ja sidosaineena kobolttia.
-------------------------------	--

I.2: Tuotteen tunnistetut käyttötarkoitukset ja ei-suositeltava käyttö

Tunnistetut käyttötarkoitukset	Kaivostyökalut, rakennustyökalut, poratyökalut, metallintyöstötyökalut, metallurgiset tuotteet ja välituotteet.
Ei-suositeltava käyttö	Vältä viimeisteltyjen kovametallituotteiden uudelleenmuotoilua tai teroitusta ilman asianmukaisia altistussuojaimia (esim. ilmanvaihto/tuuletus ja henkilökohtaiset suojarusteet). Kovametallituotteiden katkaisu, teroitus tai hionta saattaa tuottaa vahingollisia aineita sisältävää pölyä, joille voi altistua hengittämällä, nielemällä tai silmä- tai ihokosketuksella. Palauta työkalut asianmukaisiin paikkoihin kunnostettaviksi tai kierrätettäväksi.

I.3: Toimittajan tunnistus- ja yhteystiedot

Nimi	<input type="text"/>
Osoite	<input type="text"/>
Puhelin	<input type="text"/>
Fax	<input type="text"/>
Sähköpostiosoite	<input type="text" value="sds@sandvik.com"/>

I.4 : Hätänumero

Hätänumero	-
-------------------	---

2: VAAROJEN TUNNISTUS

VAROITUS

Pirstoutumisvaara: Metallintyöstön työkalut ja niiden pidikkeet voivat pirstoutua käytössä. Käytä aina turvavarusteita ja pidä koneiden suojalaitteet aina paikoillaan.

Hengittämisvaara: Leikkaustyökalujen märkä- tai kuivateroitus voi tuottaa vaarallista pölyä tai sumua. Käytä tuuletusta ja hengityssuojausta.

2.1: Aineen tai seoksen luokitus

Luokitus säädöksen EC 1272/2008 mukaisesti:	Ei käytössä
Luokitus direktiivin 67/548/EEC mukaisesti:	

2.2: Etiketin osat (säädöksen EC 1272/2008 mukaisesti)

Varoitusmerkit:	Ei käytössä
Huomiosana:	
Vaaraohje(et):	
Ennaltaehkäisevä ohje(et):	

2.3: Muut vaaratekijät

PBT tai vPvB	Ei käytössä
---------------------	-------------

3: KOOSTUMUS JA/TAI AINESOSIA KOSKEVAT TIEDOT

3.1: Tietoa ainesosista

Tunniste-nimi	EINECS No.	CAS No.	Paino-% sisältö	Luokittelu CLP	Luokittelu DSD
Volframi-karbidi	235-123-0	12070-12-1	>50%	Volframikarbidia ei ole luokiteltu CLP:n mukaisesti	Wolframkarbid klassificeras inte under DSD
Koboltti	231-158-0	7440-48-4	0.3 – 25%	Carc. 1B, H350i Eye Irrit. 2, H319 Repr. 2; H361f, Acute Tox. 1, H330 Acute Tox. 4, H302 Resp. Sens. 1B, H334 Skin Sens. 1, H317 Aquatic Acute 1 (M=10), H400 Aquatic Chronic 1, (M=1), H410	Canc. kat. 2 ; R49 T+; R26, Xi; R36, Xn; R22, Xn;R42/43, Repr. Cat. 3; R62 N;R50/53

4: ENSIAPUTOIMENPITEET

4.1: Ensiaputoimenpiteiden kuvaus

Altistuminen suurille määrille sinteroitujen kovametallituotteiden jauheelle/pölylle ei normaaleissa olosuhteissa ja normaalilla käytöllä ole todennäköistä. Jos työkalu murtuu, siitä irtoaa lastuja tai paloja tai jos sitä teroitetaan tai uudelleen muotoillaan, voi altistuminen vahingolliselle pölylle tapahtua hengitysteitse, nielemällä tai silmä- tai ihokontaktissa.

Silmäkosketus	Huuhtelee huolellisesti vedellä useiden minuuttien ajan. Poista piilolinssit, jos sellaiset ovat käytössä ja poistaminen onnistuu helposti ja jatka huuhtelua.
Hengitettynä	Siirry raittiiseen ilmaan. Hakeudu tarvittaessa lääkärin hoitoon.
Nieltyinä	Huuhtelee suu vedellä ja juo sen jälkeen runsaasti vettä. Hakeudu tarvittaessa lääkäriin.
Ihokosketus	Poista likaantuneet vaatteet. Peseydy välittömästi vedellä ja saippualla ja huuhtelee huolellisesti. Hakeudu tarvittaessa lääkärin hoitoon.
Yleisohje	Ensiavun jälkeen hakeudu asianmukaiseen lääkinälliseen hoitoon.

4.2: Merkittävimmät oireet ja vaikutukset, sekä välittömät että viivästyneet

Metallipölyn muodostuessa se voi aiheuttaa mekaanista silmä- ja ihoärsytystä. Pölyn hengittäminen saattaa aiheuttaa lievää hengitysteiden ärsytystä. Kovametallipölyn pitkäaikainen hengittäminen voi mahdollisesti aiheuttaa lyhytaikaisen tai kroonisen hengitysteiden sairauden, kuten esimerkiksi työperäisen astman tai kovametallipölykeuhkon. Kovametallipöly voi myös aiheuttaa allergisen ihoreaktion.

4.3: Välittömän ensiavun tai erityisten hoitotoimenpiteiden tarve

Ei tiedossa.

5: PALONTORJUNTATOIMENPITEET

5.1: Sopivat sammutusaineet

Sinteroidut kovametallituotteet eivät ole palovaarallisia.

5.2: Tuotteen käytössä esiintyvät erityiset vaarat

Normaalissa käytössä kovametallituotteet eivät ole palovaarallisia.

5.3: Erityisohjeet sammutusmiehistölle

Ei ole.

6: TOIMENPITEET ONNETTOMUUSPÄÄSTÖISSÄ

6.1: Henkilökohtaiset suojatimet, suojaruusteet ja toimenpiteet onnettomuustilanteessa

Sinteroidut kovametallituotteet eivät sellaisenaan aiheuta vaaroja, jotka vaativat onnettomuuspäästöihin varautumista. Kuitenkin kovametallituotteiden märkä- tai kuivateroitus tai katkaisu voi tuottaa haitallista pölyä tai sumua. Vältä hengittämistä ja iho- ja silmäkontaktia. Suorita teroitus asianmukaisia turvallisuus- ja puhdistusjärjestelmiä käyttäen välttyäksesi pölyaltistukselta. Käytä henkilökohtaisia suojavälineitä (mm. hanskoja, suojalaseja, hengityssuojaimia) osiossa 8 määritellyn mukaisesti. Tuuleta alue tarvittaessa.

6.2: Ympäristövahinkoihin varautuminen

Pölyn tai sumun muodostuessa vältä päästöjä luontoon.

6.3: Menetelmät ja materiaalit torjuntaan ja puhdistukseen

Rikkoutuneet kovametallityökalut ja muut tuotteet pitää kierrättää asianmukaisesti.

6.4: Viittaukset muihin osioihin

Katso altistumisen kontrollointiin ja tuotteiden hävittämiseen liittyvät osiot 8 ja 13.

7: KÄSITTELY JA VARASTOINTI

Kovametallituotteet eivät sellaisenaan aiheuta vaaroja, jotka vaativat varotoimenpiteitä turvallisen käsittelyn ja varastoinnin varmistamiseksi. Kuitenkin kovametallituotteiden käsittely kuten hionta, leikkaaminen, teroitus, voivat tuottaa pölyä tai höyryä, jotka saattavat vaatia erityisiä toimenpiteitä. Seuraavissa kohdissa kuvatut ohjeet liittyvät näihin toimenpiteisiin.

7.1: Varotoimenpiteet turvalliseen käsittelyyn

Normaalien toimintaolosuhteiden vallitessa kovametallituotteiden käsittely ja käyttö eivät edellytä erityistoimenpiteitä normaalien turvallisuustoimenpiteiden lisäksi kuten suojalasien ja hanskojen käyttö. Tupakointi, syöminen ja juominen ei ole sallittua kovametallituotteita käytettäessä tai käsiteltäessä. Pese kätesi perusteellisesti käytön jälkeen. Minimoi pölyn/sumun muodostuminen ja vältä sen leviämistä ilmaan. Älä ravista pölyntyneitä vaatteita, riepuja tai tavaroita.

7.2: Turvallinen varastoinnin edellytykset, sisältäen mahdolliset yhteensopimattomuudet

Kovametallituotteet eivät sellaisenaan aiheuta tarvetta varotoimenpiteisiin varastoinnin osalta.

7.3: Erityinen loppukäyttö

Kovametallituotteita käytetään leikkaus- koneistustyökaluina, kaivos- ja poraustyökaluina sekä kulutusosina.

8: ALTISTUMISEN EHKÄISEMINEN JA HENKILÖKOHTAISET SUOJAIMET

Altistumissuojauksen parametrit, jotka alla on listattu, pätevät toimintoihin, joissa syntyy pölyä tai sumua esimerkiksi kovametallituotteiden hionnan, leikkaamisen tai teroituksen johdosta.

8.1: Työilman raja-arvot

Land	Volframi ja sen liukenemattomat yhdisteet		Koboltti	
	8-h raja-arvo (mg/m ³)	Lyhytaikainen raja-arvo (mg/m ³)	8-h raja-arvo (mg/m ³)	Lyhytaikainen raja-arvo (mg/m ³)
ACGIH TLV	5	-	0.02	-
Suomi	5	-	0.02	-
Itävalta	5*	10*	0,1	0,4
Belgia	5	10	0.02	-
Kanada (Québec)	5	10	0,02	-
Tanska	5	10	0.01	0.02
Unkari	-	-	0.1	0.4
Puola	5	-	-	-
Espanja	5	10	0.02	-
Ruotsi	5	-	0.02	-
Sveitsi	5*	-	0.05*	-
USA – NIOSH	5	10 [†]	0,05	-
USA – OSHA	-	-	0,1	-
Iso Britannia	5	10	0,1*	-

*Sisäänhengitettävä aerosoli; †15-minuuttia-

8.2: Altistumisen ehkäiseminen

Tekninen suojautuminen:

Kun märkä- tai kuivateroituksessa tai katkaisussa syntyy pölyä, teknistä suojautumista voidaan suorittaa ilmanvaihtojärjestelmän pölysuodattimilla varustetuilla kohdepoistoilla riippuen prosessin automaatioasteesta ja pölylle altistumisen asteesta (suljettu vs. avoin systeemi).

Henkilökohtaiset suojautumistoimet:

Silmien/kasvojen suojaus	Suojalaseja käytettävä tarvittaessa.
Ihon suojaus	Käytettävä asianmukaisia työkasineita ja työvaatteita.
Hengityselinten suojaus	Kun muodostuu pölyä, on käytettävä hengityssuojainta.

9: FYSIKAALISET JA KEMIAALLISET OMINAISUUDET

Ei sovellettavissa.

10: STABIILISUUS JA REAKTIIVISUUS

10.1: Reaktiivisuus

Kovametallituotteet eivät ole reaktiivisia.

10.2: Kemiaallinen stabiilisuus

Kovametallituotteet ovat kemiallisesti stabiileja.

10.3: Vaaralliset hajoamistuotteet

Ei sovellettavissa.

10.4: Vältettävät olosuhteet

Vältä viimeistelyjen kovametallituotteiden uudelleenmuotoilua ja uudelleenteroitusta. Kovametallituotteiden katkaisu, teroitus ja hionta voi tuottaa haitallisia aineita sisältävää pölyä, joka voi joutua elimistöön hengityksen, ruuansulatuselimistön tai iho- tai silmäkontaktin kautta. Palauta tuotteet asianmukaisiin keräyspisteisiin kunnostusta varten. Toimenpiteet kuten hionta, katkaisu, kuumennus ja teroitus voivat vapauttaa pölyä, jotka saattavat aiheuttaa tulipalo- tai räjähdysvaaran joissakin harvinaisissa olosuhteissa, joissa hiukkaskoko, hiukkasten leviäminen, pitoisuus ja syttymisherkkyys muodostavat otolliset olosuhteet.

10.5: Yhteensopimattomat materiaalit

Ei tiedossa.

10.6: Haitalliset hajoamistuotteet

Ei tiedossa.

II: MYRKYLLISYYS

Kovametallituotteet sellaisenaan eivät aiheuta ihmisille vaaraa. Kuitenkin katkaisun, teroituksen tai hionnan aikana syntyy jonkin verran haitallisia aineita sisältävää pölyä, joka voi joutua elimistöön hengityksen kautta, nielemällä tai ihon tai silmien kautta. Alla kuvattu myrkyllisyystieto liittyy näihin toimintoihin.

Syöpävaarallisuus: Hengitettynä kobolttimetallin oletetaan aiheuttavan ihmiselle syöpävaaran; luokitutus perustuu lähinnä eläimillä saatuun näyttöön. Koboltti volframikarbidin kera luokiteltiin IARC:n toimesta todennäköisesti syöpävaaralliseksi ihmisille (Ryhmä 2A). US NTP pitää koboltti-volframikarbidia (puuterit ja kovametallit) perustellun todennäköisesti ihmisille syöpävaarallisena.

STOT-toistuva altistus: Krooninen sisäänhengitys voi aiheuttaa tilapäisen tai kroonisen hengitystie-sairauden, sisältäen työperäisen astman ja interstitiaalisen keuhkofibroosin. On raportoitu, että kobolttipöly on kyseisten keuhkosairauksien todennäköisin aiheuttaja. Oireisiin sisältyy yskä ja limaneritys, hengityksen vinkuminen, hengenahdistus, kiristävä tunne rinnassa ja painon menetys. Kovametallipölykeuhko voi johtaa pysyvään työkyvyttömyyteen. Tietyt keuhkosairaudet voivat pahentua altistuksesta.

I2: YMPÄRISTÖINFORMAATIO

Kovametallituotteet sellaisenaan eivät aiheuta riskiä ympäristölle.

I2.1: Pysyvyys ja hajoavuus

Ei sovellettavissa.

I2.2: Biokertyminen

Ei kertyvää.

I2.3: Liikkuvuus maaperässä

Ei sovellettavissa.

I2.4: PBT ja vPvB arviointien tulokset

Volframikarbidi ja koboltti ovat epäorgaanisia aineita ja sen vuoksi PBT ja vPvB arviointeja ei vaadita.

I2.5: Muut vahingolliset vaikutukset

Ei tiedossa.

I3: JÄTTEIDEN KÄSITTELYYN LIITTYVÄT NÄKÖKOHDAT

Vastuu kovametallijätteen/-jäämien asianmukaisesta käsittelystä on jätteen omistajalla. Omistajia kannustetaan kovametallikierrätysohjelmien hyödyntämiseen. Kovametallien sinteroitu romu ja liete pitää toimittaa asianmukaiseen kierrätyslaitokseen. Jos materiaalia ei voida lähettää kierrätyslaitokseen, pitää jätteet hävittää paikallisten ja kansallisten lakien ja asetusten mukaisesti.

I4: KULJETUSTIEDOT

Kovametallituotteita ei ole luokiteltu eikä niille ole asetettu kuljetusmääräyksiä.

I5: LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVAT TIEDOT

I5.1: Tuotetta koskevat turvallisuus-, terveys- ja ympäristömääräykset/-lait

EU lainsäädäntö: Kovametallituotteet eivät sisällä erityistä huolta aiheuttavia aineita (SVHC).

Kansalliset määräykset: Ei tiedossa.

I5.2: Kemiallisen turvallisuuden arviointi

Kemiallisia turvallisuusraportteja (CSR) / kemiallisen turvallisuuden arviointeja (CSA) ei vaadita näille tuotteille. CSR:t / CSA:t on tehty volframikarbidille ja koboltille.

I6: MUU INFORMAATIO

Luokittelut (CLP/GHS)	Eye Irrit. 2, H319 Repr. 2; H361f, Acute Tox. 1, H330 Acute Tox. 4, H302 Carc. 1B, H350i Resp. Sens. 1B, H334 Skin Sens.1, H317 Aquatic Acute 1, H400 Aquatic Chronic 1, H410	Ärsyttää voimakkaasti silmiä, kategoria 2 Epäillään heikentävän hedelmällisyyttä, kategoria 2 Tappavaa hengitettynä, kategoria 1 Haitallista nieltynä, kategoria 4 Syöpää aiheuttava, kategoria 1B Voi aiheuttaa hengitettynä allergia- tai astmaoireita tai hengitysvaikeuksia, kategoria 1B Voi aiheuttaa allergisen ihoreaktion, kategoria 1 Erittäin myrkyllistä vesieliöille, kategoria 1 Erittäin myrkyllistä vesieliöille, pitkäaikaisia haittavaikutuksia, kategoria 1
Vaaralausekkeet (H - lausekkeet)	H302 H330 H350i H334 H317 H319 H361f H400 H410	Haitallista nieltynä. Tappavaa hengitettynä. Saattaa aiheuttaa syöpää hengitettynä. Voi aiheuttaa hengitettynä allergia- tai astmaoireita tai hengitysvaikeuksia. Voi aiheuttaa allergisen ihoreaktion Ärsyttää voimakkaasti silmiä. Epäillään heikentävän hedelmällisyyttä. Erittäin myrkyllistä vesieliöille . Erittäin myrkyllistä vesieliöille, pitkäaikaisia haittavaikutuksia.
Luokittelut (DSD/DPD) ja R- lausekkeet	T+: R26: Xn: R22: Xi: R36: Repr. Cat. 3; R62: Carc. Cat. 2; R49: Xn: R42/43: N, R50–53:	Erittäin myrkyllistä hengitettynä. Terveydelle haitallista nieltynä. Ärsyttää silmiä. Voi mahdollisesti heikentää hedelmällisyyttä. Saattaa aiheuttaa syöpää hengitettynä. Altistuminen hengitysteitse voi aiheuttaa herkistymistä/Ihokosketus voi aiheuttaa herkistymistä. Erittäin myrkyllistä vesieliöille, voi aiheuttaa pitkäaikaisia haittavaikutuksia vesiympäristössä.
Revisio(t):	Käyttöturvallisuustiedote laadittu 31. Tammikuu 2014.	

Julkilausuma

Yllä esitetty informaatio perustuu hallussamme olevaan tietoon, ja sen uskotaan pitävän paikkansa asiakirjan päivämääränä. Koska tätä informaatiota voidaan käyttää olosuhteissa, jotka eivät ole meidän hallinnassamme ja joita emme tunne, ja koska asiakirjan päiväyksen jälkeen saataville tulleet tiedot voivat aiheuttaa informaatioon muutoksia, emme vastaa sen käytön seurauksista. Tämä informaatio annetaan sillä ehdolla, että sen vastaanottava henkilö ratkaisee itse materiaalin sopivuuden hänen nimenomaiseen tarkoitukseensa.

LYHENTEET:

Carc	Syöpää aiheuttava (Carcinogenic)
CAS	Chemical Abstracts Service
Cat	Kategoria (Category)
CLP	Luokittelu, merkintä ja pakkaus (Classification, Labelling and Packaging)
DSD	Vaarallisten aineiden direktiivi (Dangerous Substances Directive)
EC	Euroopan komissio (European Commission)
EEC	Euroopan Talousyhteisö (European Economic Community)
EINECS	European Inventory of Existing Commercial chemical Substances
EU	Euroopan Unioni
h	Tuntia (Hours)
m ³	kuutiometri (Cubic meter)
mg	Milligrammaa
MS	Jäsenvaltio (Member State)
NIOSH	National Institute for Occupational Safety and Health
N	Vaarallinen ympäristölle (Dangerous for the Environment)
No.	Numero
OEL	Työssä altistumisen raja-arvo (Occupational Exposure Level)
OSHA	Occupational Safety and Health Administration
PBT	Pysyvä, kertyvä ja myrkyllinen (Persistent, Bioaccumulative, and Toxic)
R	Vaaralauseke (Risk Phrase)
RE	Toistuva altistuminen (Repeated Exposure)
REACH	Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemical substances
Resp	Hengitys (Respiratory)
Sens	Herkistävä (Sensitizer)
STOT	Kohde-elinmyrkyllisyys (Specific Target Organ Toxicity)
SVHC	Substance of Very High Concern
T	Myrkyllinen (Toxic)
vPvB	Erittäin hitaasti hajoava, erittäin kertyvä (very Persistent, very Bioaccumulative)
Xn	Haitallinen (Harmful)

Käyttöturvallisuustiedotteen loppu.